

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

برنجی سنه: ایکهجی جلد

نومرو: ۲۲

۵ مارت ۳۳۸

منظومه

استقبال اردو سنك شهيد لر

دونه قادار الك عقور ثولومله گولديكز ؟
بوكون بوتون ملك كوكله گولديكز ؟
راحت راحت او بويك صوك آشيانكزده !

آزتيق ، نه كوكز كزده كويه دوعك آبل ،
نه يارا كزي صاران انجه بر قادين آل ؟
بلكه آرقه كزده بوق بر آغلايانكزده !

وارين دولو پولونسون بيك الله كوككز ؟
سز ، تا كرينك توكديكي قولاردن بو بوككز ؟
زمنم قدسقي وارن دامله فانكزده !

فاني عكس لرني غيب ايدن سسلر كز ،
الك مغرور آلينله ديه بيلير لر : « نه كيل ... »
أبدت ، الك كو بوك بايه در يانكزده !

چوانكه حريت ايمن - وندي نفسا ريكز ،
يادكزه يابا نجي بادي لرده ده كيل ،
آنا وطنكزده !... آنا وطنكزده !...

آهـره : ۱۹۲۱

كلام الدين نامي

مطلق بر فداكارلغه ، شهادته قوشدوران بويك
اتراضلردن بریده « وطنپرورلك » در .

تاريخك شهادته باقيليرسه وطن فكري و وطنپرورلك
خبي اوزون بر تكال سياسي واجتماعي صوكرا
ظهور ايدم بيلور . ملا ابتدائي قيله لرله بونا قديمك
كوچوك سينه لرني ، قرون وسطا ملك ايتاليان قومونلري
بر ذوق اساندا و آرزوي تحفظ و انكشافه ياشاملر سه ده
وطنپرورلك سويه سنه و اصل اولامالر در . چونكه
هؤز مليت و اونك ساكن اولدني وطن مقيم و ملري
تام معناسيله ادراك ايدله شدی .

وطنپرورلك حالت روحيه سي احتراس سياسي
نسبتله چوق دها بسيط و تيز لي بر حمله روحدر .
سياست مختصر لنده كوروان حرص جاه و منفعت
شخصيه علاقه سي وطنپرورلكده اولمادني ايچون
سياست مختصر لنده كجسورلري و ك سالم قالايلر لري
آلنجي وطنپروردر لر . ره آليست سياست مختصر لري
شخصا ريك و ياف قارليك حرص جاميله بمضا ملككك
دوشمانلريله اشتلاف و تشريك مساعي ايدم بيله جاك بر
مير خوشاغه دوشه بيلير لر . حال بوكه وطنپرور لر ، پوليقي
مختصر لنده بو بدمنكارينه قارشى قهرمان كوكس لرني
بو كملتهرك ميدان سياسته آيتلاردر . بونلرده حسن
لي خسته لانه يقي ميقر و بلر قارشى قوتني بر معافيت روحيه
واردور . بوناك ايچون خالص وطنپرورلك هر درلو
شخصي حرصلردن نيزه ايدم بيلن ملي بر روحك
عقلايدر .

۲۶ شباط ۱۳۲۸ دارالفنون ادبيات معالي

مصطفى شاكيب

شايخ

تورك ها كيتيمده موسويلر

۲۰۱

عموم موسوي تاريخك ، اوچنجي بويك فلاكت
اولاي اوزره ، قيد اينديكي مهم بر وقعه واردر :
موسويلر ك سبانيادن طردی ..

۱۴۹۲ سنه سي مارتك ۳۱ نجي كوني اصدار
ايدلش بر اسرنامه ايله قرال فرديشاند قاتوليك ايله
قرايچه دونا ايزابللا بوتون موسويلر ك اسبانياني
تركي اسرايدوردي . بويكه ليله ايكي بوز بيكه يافين
موسوي مجر سفيد بوتندكي ملكلرله يايلايلر . بو
ميانده تورك خاقاني سلطان بايزيد ثاني دن برملجا رجا
واسترحام ايتديلر . تورك پادشهي بو تورك رجا لرني
حسن قبول ايله تحت حاكميتنده بولان بوتون ولايتلر ك
والي لرني بر فرمان كوندردی و موسويلر كوزل كوزل
قبول ايدلر ك ترقيهي ، عكس تقديرده اوفاچي
بر تسامحي كوريله جك والينك اعدام ايله تجزيه ايديله چكني
علاوه ايتدی .

اسبانيا ، موسويلري ، بالخاصه ، قاتالونيا ، آراغون ،
ناوار ، لون وحتي پورتگيز موسويلري ديكر
موسويلرله بالخاصه اشكنانلرله ، قارشى كندلرني قاتق
ناق ايديسور لر و دوعريدن دوعري يه حضرت داود
سالامندن اولدق لرني ادا ايديسورلردی . وفي الحقيقه
بر بوزينه داغيلمش بوتون موسويلرله اسبانياده كي
همدني لر نه خالص ايلم اصل كوزيله باقنده هان هان
مفقديلر .

اسبانياول موسويلري تور كيايه برله شير برله شير
متوعلر نيك اديت و اعتمادني وني و طرلر نيك سلامتي
دوشونه و بو كاغبر نه قوبولديلر . بوتون برله شكاري
شهر لرده خلقك صنتكار و تجار قسدي تشكيل ايتديلر .
بالخاصه مارا نو سار لك باروت و دو كرم خصوصنده
توركاره چوق منعملري دوقوندى .

عيني زمانده دوقونراق ده هان هان موسويلرله
منحصردی . هامون عائله سي عصر لرجه سري
دوقونراقني تحافظه ايتديلر . سمالامانك مكيتيدن
يتمده موسوي دوقونر لر خريستيان و مسلمان ديكر
مسلكدا شلردن دها زياده اقباله بديلر . سرايد ،
بادشاه نزدنده ، وزير لر و باشا لر ياننده مقبولديلر .

عيني زمانده تر جانا قده اولنلر ديدی . مخلف
ملكك لردن هجرت ، اولنرله بعضاً نعمت يرينه كچور
و بوسايده ايتكار ني قازانورلردی .

بو اسبانيا موسويلريله اشكنانز ، آسيا موسويلري
يئنده چوق آيرباق واردی . بوتون يرلشكاري
شهر لرده آبري جماعت حالنده بولونورلردی . بو حال
يالكلز اولنرله دكل حتي كندى آرنلنده دواردی .

[۱] " درگاه " نومبر : ۲۱

بر آراغونلي بر (قوردوا) ويا بر (ليزون)

جماعت خاور اسنه كيمردی .
اسبانياول ملنجيلري اسبانياولله ، سلايك ،
قدس شريف ، صفد ، ادرنه ، نيكيولي ، بروسه ،
نوقات ، آماسيه ، شام و مصر ده برله شمشلردی .
اسبانياولده اولدن ده موسويلر واردی ، اسبانياول
موسويلر نيك ورودی اوزرينه تحمينا اوتوز بيك
كشي اولشلردی كه اوزمانه كوره آور ياده موسوي
الك چوق اولان شهر ديمكدي .

فرق درت سيناغوخ ، يعني بر برندن آبري
فرق درت كوچوك جماعت واردی . و هر يري ديكرينه
نظراً اصل ملكك لرنك عادت و طباييني ، سجه لرني ،
عبادت و طر زحركلرني محافظه ايدرلردی .

اسبانياولده بر چوق جماعتلر واردی كه بكد بكدن
اخلاق و طباييجه بالكله آبردی : قوردوا ، طوله ،
بارسلون ، ليزون جماعتلري كي .

بونلر كندى آرنلنده خسته خانلري ،
خير اتخانه لري ، مكيتلري ، مؤسسسات دينه ايچون
شخصك سعه ماليه سنه كوره اعانه طوبلا رلردی كي
بوكا عموم جماعتلر بلاستنتا اشترك ايدرلردی .

موسويلر نيزانلر زماننده يكي جامع حواله سنده
اوطور ييورلردی ، فاح سلطان محمدك دعوتيله كانلر
خاكيكويه ، بايزيد زماننده اسبانيادن كلنلرله بالا طه
يرلشديلر . و بوردن بوغاز ايچي كويلر نيه دوعرو
يايلايلر .

اسبانياولدن صوكرا سلايك كايوردی . سلايكده
محيطك مساعده سزلكنه رغا ، مخلف اوتوز آلني
موسوي جماعتی واردی . او قدار چوق موسوي
واردی كه حقي بر موسوي شهر ي دينيله بيليردی .
حتي برهودی شاعري ، ساموئل ثوسكدا ، (مادر
اسرائيل) دينه توسيم ايشدی . چونكه ، ينه
كندى افاده سنجه ، سلايك ده ، طر قس شريف ده
اولدني كي موسويلر ايچون ادين برملجا ایدی .

حتي سلايك موسويلري ، بر اسبانياول خزينه
ناظر نيك اوغلي اولان (دون بوداسنه اورده بان يانه) ملك
كه پدمانده روتنك مهم بر قسني قور تاراييلمشدی .
سايه سنده عمر ي زنكين بر كتيخانه يه صاحب اولدی .
بويكه ليله موسويلر تالود تدقيقانه قوبولديلر . و چوق
مهم دارالعلم تشكيل ايتديلر . بودارالعلم يوسف
باسمى ، سالامون قاديبيرو ، ساموئل اوذيهك ،
ساموئل - ال - بحري ، يوسف بن يحيى ، سالامون
ميتراي ، سالامون هازان ، ابراهيم سيدال ووكي
مشهور ، عالم خاخمير كوزه چار بپوردی . فلسفه و علم
نجوم بودارالعلمده الك پارلاق بر ذوره ياشادی .

*

۱۴۹۵ ده خاخم باشي موشه قابساليك وفاتي

اوزرينه بو موتي اليا ميزراي (۱۴۵۵-۱۵۲۶)
اشغال ايتدی . بيزانسليلر دورندن قاه بر موسوي
عائله سندين يتيشن اليا ميزراي غايت متواضع ، عادل
و طرفدار لركدن آزاده بر كيمسه يدي . (پدولي)